

to je res in nihče ne more tajiti; pa tudi to je res, da naši predniki so ceste delali, skor bi rekel, včasih brez glave. Al „est modus in rebus, sunt certi denique fines, ultra citraque nequit consistere rectum“ — ali po naše „sila nikjer ni dobra“. Ako se gospodar, katerega premoženje s hišico in živino vred je le 560 gld. vredno, mora z delom in blagom cesti darovati 200 gold., je to vendar od sile! Ceste kantonske morajo biti v rokah samostojne občine (srenje) in nihče drug ne sme kakor paša na Turškem zapovedovati o njih. Od občin pa nasproti tudi pričakujemo, kadar bojo na lastnih nogah stale, da ne bojo zanemarile cest, ki so žile, po katerih se zliva življenje za obertnijo in kupčijo in sto drugih potreb. Nekdaj so naši stari očetje to vorili, — to je bilo za tadanje čase dosti, — pozneje so napravljali kolovoze in vozarili po njih, da je živina terpela in so se kola razdirale, da je bilo joj! — sedaj so potrebe drugačne, in z umnim prevdarkom jim bo treba zadostiti, se ve da tako, da ne bojo soseske pri izdelovanju novih cest obožale. Kaj dobra cesta pomaga ljudem, ako nimajo ničesa po nji voziti?

Valt. Zarnik.

Radovednost kaznovana.

Božična povest.

Bil je sveti večer.

Z mrakom se tihota širi čez ledino, kjer Volčji potok leži; le šum bližnje Bistrice se razlega po okrajni.

Zdaj Avemarijo zazvoní.

Soseska, doslej mirna in pokojna, se spet oživi, — bilo je čas kaditi. Tudi županovi se pripravljajo, in ko zapoje zvon domače cerkve, oče župan s ponvico žerjavice iz veže stopijo, Micika, njih zala hčerka, jim stoji na strani, kadilo na ponev sipajoča, nje brat Juri pa zadej posodo posvečene vode nese. Vsi so bili razoglavi, pobožnost se jim sveti na obrazih, iz sere pa gorka molitev za srečo in blagor prihajočega leta v nebo puhti. Križaje se trikrat pokadé prag in vežne vrata, trikrat jih Juri pokropí; potem obhodijo vse poslopja, okoli vseh kadivši molijo svete molitve in skerbno se vsaki vogel pokropí. Poslednjič, ko jih pot v vežo nazaj pripelje, pokadé še enkrat vrata in duri, hram in hišo, ter postavijo ponev na ognjišče, kajenje s tem končaje. Ravno tačas, ko županovi, je tudi sosedov Tine z očetom svojim kadil, in Micika mu, berž ko more, pomiga, da naj zvečer gotovo vas pride, da so stari Aleš povabljeni, zraven pošepa, in da nje oče danes niso kar nič hudi. Z veseljem on obljubi.

Nekoliko časa prejde. Micika in dekla med tem v kuhinji večerjo pripravljate, družina oskerbí živino, župan pa v hiši prihajoče goste sprejemajo.

Aleša poslušati, se je nocoj iz cele soseske obilno vasovavcov pri njih zbralo. Ta starec je bil gostač iz vasí. Mnogo je vedil govoriti in pripovedovati od duhov, strahú, zakladov in takošnih vraž in je z govorico svojo ljudi tako na se privezavati znal, da je na dolgo in široko prvi veljak bil. Na vsaki shod, na vsako veselico so ga vabili, brez njega se je ljudem praznik le polovičen zdel. Pri takih prilikah se je potlej tako ustiti in obnašati vedil, kot bi s skrivnostimi nebes in zemlje soznanjen bil. Pogosto je tudi k županovim posebno praznične večere zahajal, in nocoj so ga že nepoterpežljivo pričakovali. Naenkrat se duri odpró, Aleš vstopi, s slovesnim „hvaljen bodi Jezu Krist“ zbrane sosede pozdravivši. „Na veke“ odgovoré vsi, „Bog vas sprimi, Aleš!“ pristavijo župan, „nocoj ste kèsni, mi smo vas že davno dočakovali.“ Aleš izgovori svojo zamudo, kot je že vaju bil z molitvijo in po volji gostov se za mizo v kot vsede. „Ala, Micika, večerjo“, zakličejo zdaj župan, in kmalo stoji skleda na mizi. Po kratki molitvi, ki jo Aleš naprej moli, vsi veselo za žlice primejo. „Aleš“, začno zdaj župan, „Micika nam je jestí prinesla, vi, ki ste marsikaj že skusili in mnogo veste, nam boste pa kaj povedali.“

„No, se vé da ne bom molčal; saj smo se zavoljo pogovora sošli“, odgovorí Aleš smeje.

„Toliko sem že slišal od tega večera“, poprimejo župan, „od njegovih pomemb in zgodeb, pa, čeravno star, nisem sam nič doživel in zatoraj o marsičem še zdaj dvomim. Povejte nam tedaj, ali je res, ali ne, kar se od njega pripoveduje.“

Aleš. „Jaz pravim da, večidel vse je res. Ta večer je čuden in poln skrivnost.“

Žup. „Postavim, ali je to res, da ima vsaka reč, ki se čez leto godí, nocoj svoj spomin.“

Aleš. „O res, kaj pa da res! Lastna skušnja me tega vveruje. Lansko leto sem pri rajncem Matijevcu na Toplici ta večer vasoval. Prav dobre volje smo bili; ali naenkrat, tresk, na koncu hiše zaslišimo, kot bi se bil voz desak prekucnil, v hiši nam pa luč ugasne, in glej! zagreblí so ga, preden je bilo leto okoli.“

„Aleš“, ga zapraša zdaj nekdo sosedov, „ali res tisti, ki čez leto umerje, nocoj brez glave pri večerji sedí?“

Aleš. „Tudi to je res. Vendar se le viditi more, ako se znak skozi okno v hišo pogleda. Pa jaz bi nikomur ne svetoval. Marsikdo je pri taki skusbi sam ob glavo prišel.“

„Aleš“, to je pa menda prazna, da živina nocoj o polnoči govori“, ga vpraša drugi sosed.

Aleš. „O kaj še. To je gotovo, kot gotovo dihaš. Moj rajniki stari oče — Bog jim daj večno luč in sveti raj! — so mi od tega pravili. Enkrat so, še pastir bivši, ta večer na hlevu spali. Nakretilo se je pa, da so podnevi praprot želi in ponevedoma jim je praprotno seme za srajco ostalo. Ko ura polnoči udari, se pa oglasijo goveda. Plavka, je začel vol kravi, blagor tebi, gorjé meni. Vole, odgovori ona, ne blagoruj me, ki bom smert storiti mogla. Ali tebe, ljuba, reče vol, bodo ljudje, mene pa orli jedli. In glej! kravo je predpustom mesar vzela, vol je pa pomladi pri oratvi v razoru obležal.“

„Aleš“, se oglasi zdaj fantinov eden, ki so s sosedovim Tinetom prišli, „ali je to res, da ravno ob dvanajstih v zerkalu vode fant svojo nevesto, deklo svojega prihodnjega ženina viditi more?“

Aleš. „Ha, ha, to je pa za vas, kaj ne? Vendar je tudi to res. Pod Jurjevčevim jagnjetom, kjer je Bistrica tomun v travnik skopala, sem sam svojo rajnco, takrat iskreno devico, gledal. Toda brez nevarnosti to ni; mene je le moja svetinja, ki jo še zdaj na vratu nosim, takrat pogube otela.“

Micika, ki je dozdej le na Tineta pazila, pri teh besedah ušesa nastavlja jame, potem zarudi nekoliko v lica in se globoko zamisli.

Med tacimi pomenki je večerja minula, in še le, ko Aleš moliti začne, se Micika zavé, ki berž posodo pobere in z deklo vred v kuhinjo odide. Gosti ostanejo pri mizi, kjer jim Aleš nadalje razklada, kako je v risu černe bukve dobil, kako opolnoči zlato in vino teče, kakošni strahovi po svetu dirjajo, in še druge čudeže večera pripoveduje. Vse ga zvesto poslušá, samo sosedov Tine je k peči šel, in se tam na klop ulegel, glavo na durni podboj naslonivši, kjer bi bil rad tam zvedil, kaj se bodete ženski v kuhinji menile.

Jerica! začne tû Micika proti dekli, slišala si Aleša, v zerkalu Bistrice, kjer je tomun, ga viditi moram. Jerica! tebi nisem nikdar nič prikrivala; vedno ti je moje serce razodeto bilo, zatorej veš, da ga že drugo leto rada imam; veš pa tudi, da nisem bliže naju zvezi, kot perve dni ljubezni. Ali bode Tine moj, reva še zdaj ne vem. Stari oče se še niso omečili, niso še stare zamere poravnane; njih las se je spremenil; al serce je terdo ostalo, in še tli skrivaje v njem nekdanji čert, ki je nesrečno razpiral moje in njegove starše.“

Jer. „Pojdi, pojdi, že spet stare muhe. Ali nisi vidila, da so ga nocoj prijazno sprejeli. Poterpi — predpust je preddurmi, neudoma vaji zakon skleniti zná.“

Mic. „O Jerica, ti me le tolažiti hočeš; svoje prave misli mi zakrivaš. Da naju poroka od dné do dné negotovša biva, ti je dobro ko meni znano. Ta negotovost, Jerica! mi serce gloda; strah zgube mi grení slehernó veselje in mir iz mojih pers poja. Celó sanje me strašé“.

Jer. „Ljuba moja! vsaj s sanjami se ne plaši, ki so tako redko resnične. Bog vse prav obrača; le njemu zaupaj in vse bo dobro. Sanjam pa ni verjeti“.

Mic. „Je, je, Jerica! jim verjeti. Sinoči se mi je sicer sanjalo, da sva že mož in žena bila; al on je tako bled, tako merzel bil, in sama sem ledena obledovala“.

Jer. „Oče nebeški! to je strašna prikazen bila. Pa — Micika, ali ti je slabo? Tvoje lice blede, kaj ti je? Tako čudna se mi zdiš“.

Mic. „Nocoj moram zvediti, ali mi je namenjen on ali ne. Jerica! zmiraj sem te rada imela; pa tudi ti si mene rada imela, kaj ne?“

Jer. „Kaj prašaš, Micika!“

Mic. „Ko ti je vlani najlepša peča v Bistrico padla, in si plakala po nji, sem ti jo jez povernila, in letos, ko si se pri pšenici vžela, sem jaz tvoja in svoja kraja žela, da si domá ostati mogla. Jerica! ali me boš nocoj k Bistrici spremili hotla?“

Jer. „Tvoja kri je nocoj vroča; preden kaj skleneš, poslušaj moje hladne misli. Da moje serce gorko za te bije, ni prič treba; zatoraj poslušaj prijatlico. Ne hodi tje in Boga ne skušaj! Večer je svet, ne gré skruiniti ga z derznim početjem. Božja kazen je ta večer že marsikoga zadela. Pomisli, da je Alešale njih svetinja pri tem nesreče rešila.“

Mic. „O Jerica! Bog je dober, sam bo ubozi deklici milost skazal“.

Jer. „Spomni se, kako te je rado strah“.

Mic. „Nocoj me ni; saj je sveti večer“.

Jer. „Pomisli tudi, kaj ti bo početi, ako bi res bilo, kar Aleš in stara vera terdi, in bi kakega v zerkalu vidila, pa ne Tineta. Še ti up napolnuje persi, ne budi v njih obupa“.

Mic. „O Jerica! saj mi je tudi tako obupati. V vednem trepetu za-nj me bo počasna smert umorila. Ne zaveraj me dalje; moj sklep je storjen. Še enkrat te prosim, Jerica, spremi me! Iz mladega si mi ti tovaršica, si povsod moja zvesta spremljevalka bila; ali me boš nocoj na groze polnem potu zapustiti mogla? Reci, da greš z menoj.“

Jer. „Oh! kaj morem drugače? Mojega svarjenja ne poslušáš in samé te pustiti ne morem“.

Tako ste sklenile obé, in ko se potem polnočni čas približuje, nastopile radovedne strašen pot. Počasi in plaho greste protirodu Bistrice. Luna se v oblake zavija, in skopo lije svojo luč na blede zemljo; gole drevesa pa merzli sever previhrava.

„Jerica!“ krikne Micika v tem hipu, „ali ne slišiš nič po germovji šumeti?“

Jer. „Veter piše“.

Mic. „Vidiš li? Bela žena tam-le stoji!“

Jer. „Ali se mešaš? Štor je, od mesca razsvetljen“.

Mic. „O Jerica! meni je tako tesno, tako bitko pri sercu; slabost mi preletava ude, kot svinec so noge težke! Jerica, meni se dozdeva, da je to moja zadnja pot; božja roka se zná nad mojim derznim djanjem strašno maščevati“.

Jer. „Kaj bledeš, Micika! Kje je tvoja poprejšna serčnost. Ali ni sveti večer?“

Mic. „Če se ne vernem, Jerica, utolaži Tineta; reci, da sem mu zvesta bila do zadnjega diha; utolaži očeta; njihovo terdoserčnost jim odpustim. Mojo skrinjo ti vzemi — pomni me!“

Zdaj dosežete tomun — ura udari polnoči; blede luna razliva svoje žarke čez jagnetove veje; lasje se jima vzdigujejo in trepetaje stopite na okraj, v zerkalu viditi podoba zaželjeno. Zdaj oči pobesite in — hrest, zavrišči v vejah, voda se šumé razgerne pod njima, brezvoljno odskočite; ali

Micika se zgrudi in več — ne vstane. Plašno pobegne Jera. Iz tomuna pa, glej! težavno nekdo priplava; boječ vstopi se na breg — Tine je. Svoji ljubi vstreči, je zlezal na drevo, da bi ga v vodi vidila; po nesreči pa se mu veja ulomi, ravno ko une dve v tomun pogledate. Komaj zazrè truplo svoje drage, se zgrudi zraven nje, in potoke solz na merzle, blede lica toči. Pa tudi on obleduje, strah in groza ga predergavata, kesa skleča žalost se ga polasti — obnemaga ji in serce mu počí. Al tudi Jera smerti ni odšla. V dolgi bolezní hira, in ko posije pomladansko sonce, je ogrevalo že gomile — vseh treh. Podgorski.

Oglasi.

„Slovenski Pravník“

se že pridno tiska tako, da prideta I. in II. zvezek (tedaj 10 pól) ob enem na svetlo kar najprej bode mogoče. Cena teh dveh zvezkov je 1 gold. avstr. veljave, ki se zamore z naročnino na naše slovenske časnike vred že zdaj dotičnim gg. založnikom poslati, ako kdo hoče poštnino prihraniti. Tudi kdor še se ni na „Sl. P.“ naročil, ga more za omenjeno ceno dobiti, dokler se ne razprodá malo število nenaročenih iztisov. Pri bukvarjih se naš „Pravník“ ne more prodajati po taki nizki ceni.

V Gradcu dné 19. grudna 1861.

Dr. Razlag.

Radi premalenog (skoro nikakovog) broja predplatnikah neče moj humorističko-satirički list

„Podravski jež“

danom 10. t. m. prosinca izači, več ée priměrak istog, kao dodatak mog predplatnog poziva od 1. listopada g. t. koncom 1. t. m. prosinca v svojoj pravoj slici štovanomu občinstvu se pokazati; i ako se povodom tim potrebiti broj predplatnikah prijavi, izlaziti ée tečajom sečnja 1862.

U Varašdinu 6. prosinca 1861.

Dragotin Antolek,

izdavatelj i odgovorni urednik „Podravskog ježa.“

Dopisi.

Iz Dunaja. * Kakor so poslednje „Novice“ omenile, je bila tû dné 16. t. m. slavjanska beseda. Da ime ni samo lažljivo, ampak resnično, vidi se iz tega, ker so bile pesmi in ostale muzikalne reči vse slavjanske in tudi od vseh glavnih plemen slavjanskih. Tako so bile izmed pesem jugoslavenske „Strunam“ od Jenkot-a, kor herviški: „Slavska rieč“; — serbska narodna pesem: „Poletjela saren-tica“ in „Ajduci“ od Stankovića; — ruske: narodna „Matuška golubuška“; — česke: prekrasni kor v duhu cele drame: „Utonula“ od Križkovskega, za tem: „Poletuje holubice“; — slovaška: „Aj čo by bola drobna jatelinka“; — polska: „Žal“. — V drugem razdelu igral je orhester ravno tako skladbe od vseh slavjanskih predelov, poljske, česke, ruske, bulgarske, slovenske. Kar nam je znano, pokazala se je slavnega tenorista Ander-a sestra pervikrat kot pevkinja slavjanska, pa je z drugo in tretjo pesmijo toliko navdanosti in navdušenosti prebudila, da ploskanja ni bilo konca ne kraja. Ravno tako so se kori ali zbori peli po dva in po trikrat, ker pred ni bilo mirú. — Ko se je pa družtvo veselo v drugo dvorano preselilo ter orhester začel delovati, je občno zadovoljstvo do verha dospélo ter je duh neopisljiv zavzel celo družtvo, ki se je posred nemškega mesta občutilo kot v pravi svoji domačii. Vse je bilo tako zadovoljno, tako dobre volje, da je beseda segala do treh v jutro. Kdo je vse bil nazoč, to je bilo težko razpoznati, ker ste velike dvorani tako bile naterpane in napolnjene, da se je človek komaj gibal. Toda, kar nam je od znanih glav viditi bilo, to je bil grof Thun, ruski poslanec Balabin, baron Ožegović, deržavni svetovavec, in mnogi poslanci slavanski kakor Rieger, Klam-Martinić, Toman, Černe, Klaudy, Pražak,